

WYŻSZY URZĄD GÓRNICZY

*Wizyta studyjna delegacji ukraińskiej
(aktualizacja materiału z 5 września 2011 r.)*

Podstawy prawne działalności polskiego nadzoru górniczego w nowym Prawie geologicznym i górniczym

*Przemysław Grzesiok
Departament Prawny WUG*

Katowice, 19 września 2011 r.

Wyższy Urząd Górniczy

Aktualny stan prawny:

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. — Prawo geologiczne i górnicze
(Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947, z późn. zm.)

+

Kompleks aktów wykonawczych, wydanych przez:

- Radę Ministrów
- Ministra Gospodarki
- Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
- Ministra Środowiska

Wyższy Urząd Górniczy

Podstawowe rozwiązania dotyczące organów administracji:

Art. 7 Konstytucji RP: Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa

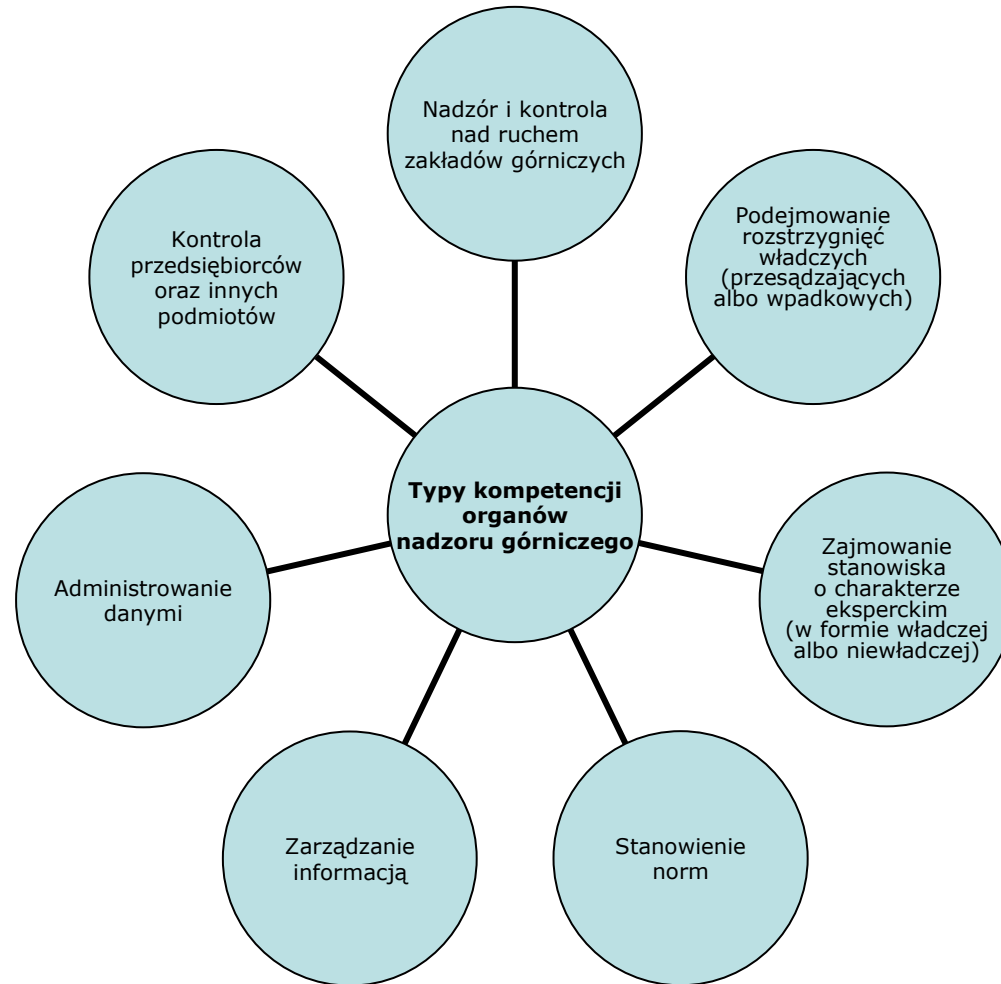
Art. 6 Kodeksu postępowania administracyjnego (Kpa): Organy administracji publicznej działają na podstawie przepisów prawa

Art. 19 Kpa: Organy administracji publicznej przestrzegają z urzędu swojej właściwości rzeczowej i miejscowej

Wyższy Urząd Górniczy

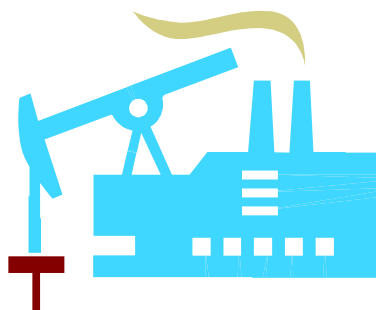

Wyższy Urząd Górniczy

Nadzór i kontrola nad ruchem zakładu górniczego (obowiązujące Prawo geologiczne i górnicze) – zakres przedmiotowy:

- bezpieczeństwo i higiena pracy oraz bezpieczeństwo pożarowe;
- ratownictwo górnicze;
- gospodarka złożami kopalin w procesie ich wydobywania;
- ochrona środowiska, w tym zapobieganie szkodom;
- budowa i likwidacja zakładu górniczego, w tym rekultywacja gruntów i zagospodarowanie terenów po działalności górniczej.

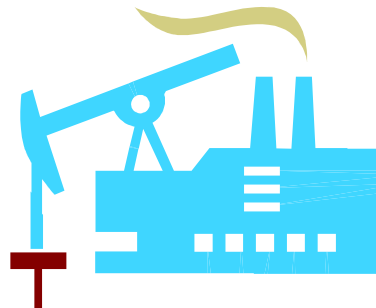

Wyższy Urząd Górniczy

Nadzór i kontrola nad ruchem zakładu górniczego
– dodatkowy zakres przedmiotowy:

- Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jest organem wyspecjalizowanym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2010 r. Nr 138, poz. 935, z późn. zm.), w zakresie wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych.
- Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jest organem właściwym w sprawach określonych w ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o kompatybilności elektromagnetycznej (Dz. U. Nr 82, poz. 556, z późn. zm.) w zakresie wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych.

Wyższy Urząd Górniczy

Nadzór i kontrola nad ruchem zakładu górniczego (obowiązujące Prawo geologiczne i górnicze) – zakres podmiotowy:

- przedsiębiorcy wydobywający kopaliny (zakłady górnicze);
- podmioty wykonujące roboty geologiczne;
- przedsiębiorcy prowadzący bezzbiornikowe magazynowanie substancji oraz składowanie odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych;
- podmioty zawodowo trudniące się wykonywaniem czynności ratownictwa górniczego;
- jednostki organizacyjne trudniące się szkoleniem pracowników zakładu górniczego.

Dodatkowy zakres podmiotowy:

przedsiębiorcy produkujący, importujący lub wprowadzający do obrotu wyroby (ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności oraz ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o kompatybilności elektromagnetycznej) – właściwość Prezesa WUG

Wyższy Urząd Górniczy

Podejmowanie rozstrzygnięć władczych na wniosek -
przykłady:

- zatwierdzanie planów ruchu m.in. (czynnych i likwidowanych) zakładów górniczych, a także dodatków do tych planów;
- stwierdzanie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego;
- nadawanie uprawnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego;
- zaliczanie (z wyjątkami) złóż, pokładów, ich części lub wyrobisk do poszczególnych stopni, kategorii lub klas zagrożeń naturalnych (np. tąpniętami, metanowego, wybuchem pyłu węglowego czy wodnego);
- zatwierdzanie programów przeszkolenia niektórych osób zatrudnionych w ruchu zakładu górniczego;
- wyrażanie zgody na powierzenie podmiotowi zawodowo trudniącemu się wykonywaniem czynności ratownictwa górniczego, przez przedsiębiorcę, czynności w zakresie ratownictwa górniczego.

Wyższy Urząd Górniczy

Podejmowanie rozstrzygnięć władczych na wniosek –
przykłady (cd.):

- wydawanie zezwoleń na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym obiektów, maszyn i urządzeń, określonych w przepisach wydanych przez Ministra Gospodarki;
- wydawanie pozwoleń na nabywanie i przechowywanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego;
- wydawanie pozwoleń na używanie środków strzałowych oraz przechowywanie i używanie sprzętu strzałowego w zakładach górniczych;
- dopuszczanie (Prezes WUG) niektórych wyrobów do stosowania w zakładach górniczych;
- udzielanie (Prezes WUG) zezwoleń na odstępstwo od określonych wymagań przewidzianych w niektórych przepisach wydanych przez Ministra Gospodarki.

Wyższy Urząd Górniczy

Podjęmowanie rozstrzygnięć władczych z urzędu - przykłady:

- nakazywanie usunięcia nieprawidłowości powstałych wskutek naruszenia przepisów o ruchu zakładu górniczego, zwłaszcza jeżeli stwarzają one zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu górniczego, jego pracowników, bezpieczeństwa powszechnego lub środowiska;
- wstrzymanie w całości lub w części ruchu zakładu górniczego lub jego urządzeń oraz nakazanie podjęcia niezbędnych środków zapobiegawczych w razie bezpośredniego zagrożenia dla zakładu górniczego, jego pracowników, bezpieczeństwa powszechnego lub środowiska;
- zakazanie, na czas nieprzekraczający dwóch lat, wykonywania określonych czynności m.in. w ruchu zakładu górniczego niektórym osobom, w razie stwierdzenia naruszenia przez te osoby dyscypliny i porządku pracy, a zwłaszcza obowiązków określonych ustawą i wydanymi na jej podstawie przepisami.

Wyższy Urząd Górniczy

Podejmowanie rozstrzygnięć władczych z urzędu – przykłady (cd.):

- nakazywanie przedsiębiorcy sprawdzenia prawidłowości stosowanych lub przewidzianych przez przedsiębiorcę do stosowania rozwiązań technicznych, w sposób określony przez organ nadzoru górniczego (koszty zasadniczo obciążają przedsiębiorcę).

Ponadto, na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności, Prezes WUG jako organ wyspecjalizowany, po spełnieniu określonych prawem przesłanek, w tym stwierdzenia w wyniku kontroli, że wyrób nie spełnia zasadniczych lub innych wymagań, a strona postępowania nie usunęła określonej przez organ niezgodności wyrobu z zasadniczymi lub innymi wymaganiami albo nie wycofała wyrobu z obrotu lub z użytku oraz nie powiadomiła konsumentów lub użytkowników wyrobu o stwierdzonych niezgodnościach, może:

- nakazać wycofanie wyrobu z obrotu lub z użytku (z możliwością nakazania odkupienia wyrobu na żądanie osób, które faktycznie nim władają, albo zniszczenia wyrobu na koszt strony postępowania, jeżeli zagrożenia nie można wyeliminować w inny sposób);
- zakazać udostępniania wyrobu;
- ograniczyć udostępnianie wyrobu;
- nakazać stronie postępowania powiadomienie konsumentów lub użytkowników wyrobu o stwierdzonych niezgodnościach z zasadniczymi lub innymi wymaganiami, określając termin i sposób powiadomienia.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981)

- Upublicznienie projektu – skierowanie do konsultacji społecznych: luty 2008 r.
- Przyjęcie projektu przez Radę Ministrów: listopad 2008 r.
- Skierowanie projektu do Sejmu RP: grudzień 2008 r. (druk sejmowy nr 1696)
- Pierwsze czytanie projektu (II etapy): marzec 2009 r.
- Przyjęcie sprawozdania Podkomisji nadzwyczajnej: 28 kwietnia 2010 r.
- Wznowienie prac parlamentarnych: luty 2011 r.
- Uchwalenie ustawy: 28 kwietnia 2011 r.
- Prace w Senacie RP nad drukiem senackim nr 1199. Debata i głosowanie poprawek do ustawy: 25 i 26 maja 2011 r. (uchwała Senatu RP: 52 poprawki)
- Rozpatrzenie poprawek przez Sejm RP (9 czerwca 2011 r.)
- Podpisanie przez Prezydenta RP: 4 lipca 2011 r.
- Ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej: 5 sierpnia 2011 r.
- Wejście w życie: 1 stycznia 2012 r. (art. 227 ustawy)

Zakres regulacji nowej ustawy:

I. Zasady i warunki podejmowania, wykonywania oraz zakończenia działalności w zakresie:

- prac geologicznych (koncesje tylko w przypadku niektórych kopalin);
- wydobywania kopalin ze złóż;
- podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji;
- podziemnego składowania odpadów.

II. Wymagania w zakresie ochrony złóż kopalin, wód podziemnych oraz innych elementów środowiska w związku z wykonywaniem tej działalności.

III. Odpowiednie stosowanie przepisów ustawy (brak koncesji):

- budowa, rozbudowa oraz utrzymywanie systemów odwadniania zlikwidowanych zakładów górniczych;
- roboty prowadzone w wyrobiskach zlikwidowanych podziemnych zakładów górniczych, określone przez Ministra Środowiska, w celach innych niż określone ustawą, w szczególności turystycznych, leczniczych i rekreacyjnych (obecnie np. Kopalnie Soli w Bochni i Wieliczce);
- roboty podziemne prowadzone w celach naukowych, badawczych, doświadczalnych i szkoleniowych na potrzeby geologii i górnictwa;
- drażnienie tuneli z zastosowaniem techniki górniczej;
- likwidacja obiektów, urządzeń oraz instalacji, wymienionych powyżej.

Zakres regulacji nowej ustawy (cd.):

IV. Wydobywanie piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną

Większość przepisów ustawy nie znajduje zastosowania, jeżeli wydobycie:

- będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych;
- nie będzie większe niż 10 m³ w roku kalendarzowym;
- nie naruszy przeznaczenia nieruchomości.

V. Zakres wód poddanych administracyjnym rygorom nowej ustawy:

- woda lecznicza: woda podziemna, która pod względem chemicznym i mikrobiologicznym nie jest zanieczyszczona, cechuje się naturalną zmiennością cech fizycznych i chemicznych, o zawartości np. rozpuszczonych składników mineralnych stałych – nie mniej niż 1 000 mg/dm³;
- woda termalna: woda podziemna, która na wypływie z ujęcia ma temperaturę nie mniejszą niż 20 °C;
- solanka: woda podziemna o zawartości rozpuszczonych składników mineralnych stałych, nie mniejszej niż 35 g/dm³;
- wodami leczniczymi, wodami termalnymi i solankami nie są wody pochodzące z odwadniania wyrobisk górniczych.

Wyższy Urząd Górniczy

Struktura organów nadzoru górniczego:

I. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego:

- centralny organ administracji rządowej, działający pod nadzorem Ministra Środowiska, właściwy w sprawach nadzoru górniczego;
- powoływany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Ministra Środowiska, a odwoływany przez Prezesa Rady Ministrów;
- wykonuje swoje zadania przy pomocy Wyższego Urzędu Górniczego (siedzibą jest miasto Katowice), działającego pod jego bezpośrednim kierownictwem;
- organizację wewnętrzną WUG określa statut, nadany przez Ministra Środowiska.

II. Dyrektorzy Okręgowych Urzędów Górniczych

- terenowe organy administracji rządowej, podległe Prezesowi Wyższego Urzędu Górniczego;
- powoływani i odwoływani przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego;
- wykonują swoje zadania przy pomocy okręgowych urzędów górniczych, działających pod ich bezpośrednim kierownictwem;
- tworzenie i znoszenie OUG, a także określanie ich nazw, siedzib i właściwości miejscowej należą do właściwości Ministra Środowiska (obecnie – stan ten nie ulegnie zmianie - istnieje 10 OUG, z siedzibami w: Gliwicach, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Krośnie, Lublinie, Poznaniu, Rybniku, Warszawie i Wrocławiu);
- organizację wewnętrzną oraz tryb pracy OUG określa Prezes Wyższego Urzędu Górniczego.

Wyższy Urząd Górniczy

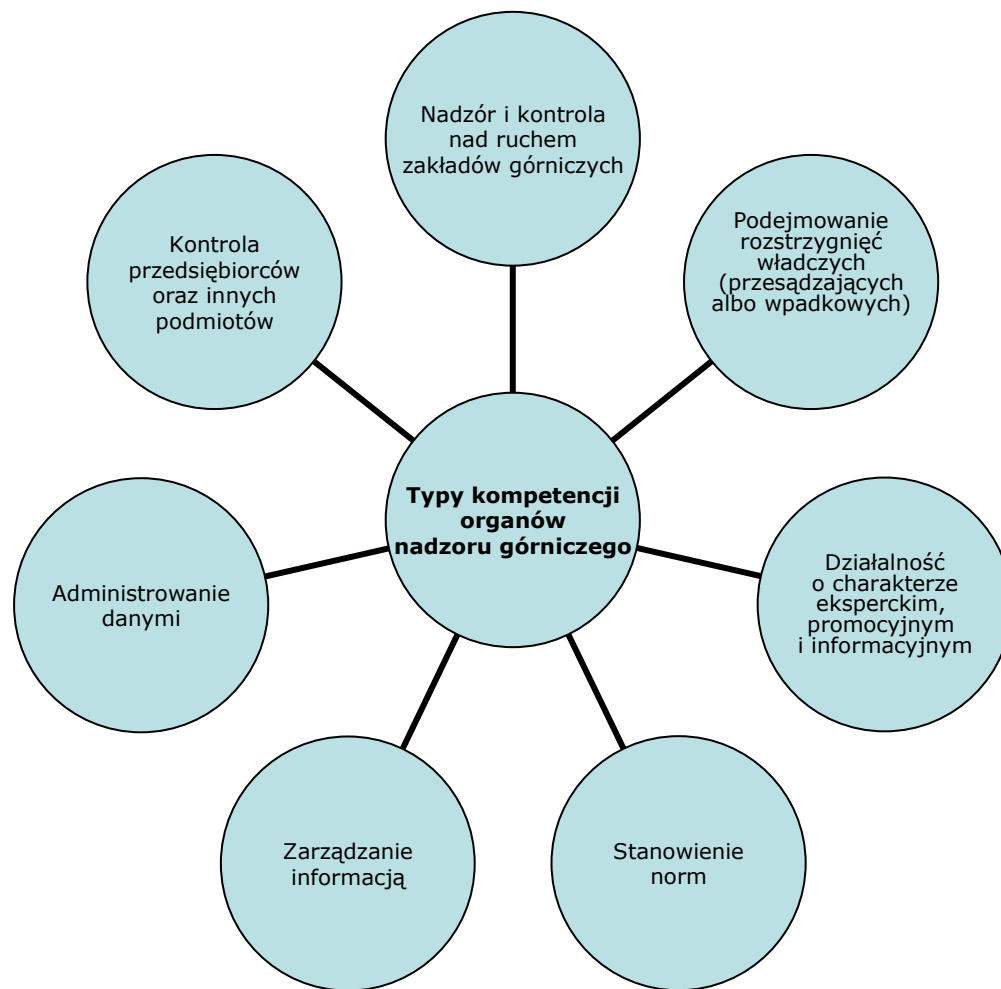
Struktura organów nadzoru górniczego (cd.):

III. Dyrektor Specjalistycznego Urzędu Górniczego

- obecna nazwa: Dyrektor Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych (nowa ustawa dokonuje przekształcenia);
- terenowy organ administracji rządowej, podległy Prezesowi Wyższego Urzędu Górniczego;
- powoływany i odwoływany przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego;
- wykonuje swoje zadania przy pomocy Specjalistycznego Urzędu Górniczego (siedzibą jest miasto Katowice);
- organizację wewnętrzną oraz tryb pracy SUG określa Prezes Wyższego Urzędu Górniczego.

Wyższy Urząd Górniczy

Podstawowe rozwiązania nowej ustawy regulujące kompetencje organów nadzoru górniczego:

Podstawowe pojęcie: Zakład górniczy i jego ruch

- Definicja zakładu górniczego: wyodrębniony technicznie i organizacyjnie zespół środków służących bezpośrednio do wykonywania działalności regulowanej ustawą w zakresie wydobywania kopalin ze złóż, a w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny wraz z pozostałym w związku technologicznym z wydobyciem kopaliny przygotowaniem wydobytej kopaliny do sprzedaży, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji albo podziemnego składowania odpadów, w tym wyrobiska górnicze, obiekty budowlane, urządzenia oraz instalacje.
- Przygotowanie wydobytej kopaliny do sprzedaży (zwane w obowiązującej ustawie działalnością przeróbczą) jest elementem zakładu górniczego i będzie podlegać nadzorowi górniczemu tylko w zakresie węgla kamiennego (jeżeli pozostaje w związku technologicznym z wydobyciem kopaliny).
- Ruch zakładu górniczego prowadzi się w sposób zgodny z przepisami prawa, w szczególności na podstawie planu ruchu zakładu górniczego, a także zgodnie z zasadami techniki górniczej. Planu ruchu nie sporządza się jednak, jeżeli np. koncesji udzielił starosta (jeden z organów koncesyjnych, obok Ministra Środowiska oraz marszałka województwa).
- Organ nadzoru górniczego zatwierdza każdy plan ruchu czynnego i likwidowanego zakładu górniczego. W pierwszym przypadku wymagana jest opinia właściwego organu samorządu terytorialnego, a w drugim – uzgodnienie z tym organem.

Wyższy Urząd Górniczy

Nadzór i kontrola nad ruchem zakładu górniczego – zakres przedmiotowy:

Organy nadzoru górniczego sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych, w szczególności w zakresie:

- bezpieczeństwa i higieny pracy;
- bezpieczeństwa pożarowego;
- ratownictwa górniczego;
- gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania;
- ochrony środowiska i gospodarki złożem, w tym według kryterium wykonywania przez przedsiębiorców obowiązków określonych w odrębnych przepisach lub na ich podstawie;
- zapobiegania szkodom;
- budowy i likwidacji zakładu górniczego, w tym rekultywacji gruntów po działalności górniczej;
- w odniesieniu do projektowania i wykonywania robót budowlanych oraz utrzymania obiektów budowlanych zakładu górniczego organy nadzoru górniczego wykonują zadania z zakresu administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego.

Wyższy Urząd Górniczy

Nadzór i kontrola nad ruchem zakładu górniczego
– wyodrębniony zakres przedmiotowy (dyrektor SUG
– 2 obszary):

1. Dyrektor SUG jest organem nadzoru górniczego pierwszej instancji w odniesieniu do podziemnych zakładów górniczych, właściwym rzeczowo w sprawach np. górniczych wyciągów szybowych, szybów i szybików wraz z wyposażeniem oraz centrali i dyspozytorni wraz z systemami łączności, bezpieczeństwa i alarmowania oraz magistralnymi sieciami telekomunikacyjnymi.
2. Dyrektor SUG jest organem nadzoru górniczego pierwszej instancji wykonującym zadania z zakresu administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego, właściwym rzeczowo w odniesieniu do niektórych obiektów budowlanych podziemnych zakładów górniczych, np. obiektów budowlanych maszyn wyciągowych oraz budynków nadszybi.

Wyższy Urząd Górniczy

Nadzór i kontrola nad ruchem zakładu górniczego – dodatkowy zakres przedmiotowy (Prezes WUG):

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w szczególności:

- powołuje, w drodze zarządzenia, komisje do opiniowania stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie oraz stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych, a także może powoływać inne stałe lub doraźne kolegialne organy doradcze i opiniodawcze, określając ich nazwę, skład, zakres zadań, tryb pracy oraz sposób obsługi;
- jest wyspecjalizowanym organem kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności, w odniesieniu do wyrobów przeznaczonych do stosowania w ruchu zakładu górniczego;
- dokonuje kompleksowego sprawdzenia i oceny stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie, stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych, stanu ratownictwa górniczego oraz innych zagadnień związanych z prowadzeniem ruchu zakładów górniczych, a także przedkłada właściwym organom informacje, opinie i wnioski w tej dziedzinie.

Nadzór i kontrola – zakres podmiotowy:

- przedsiębiorcy wydobywający kopaliny;
- podmioty wykonujące roboty geologiczne;
- przedsiębiorcy prowadzący podziemne bezzbiornikowe magazynowanie substancji;
- przedsiębiorcy prowadzący podziemne składowanie odpadów;

(powyższe kompetencje są niezależne od posiadania koncesji)

- podmioty prowadzące działalność określoną w art. 2 ust. 1 nowej ustawy (np. niektóre kopalnie zabytkowe, drążenie tuneli);
- podmioty zawodowo trudniące się ratownictwem górniczym;
- podmioty wykonujące w zakresie swej działalności zawodowej czynności powierzone im w ruchu zakładu górniczego;
- jednostki organizacyjne trudniące się szkoleniem pracowników zakładu górniczego;
- osoby fizyczne wydobywające piaski i żwiry, przeznaczone dla zaspokojenia potrzeb własnych tych osób, z nieruchomości stanowiących przedmiot ich prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną;
- (Prezes WUG) przedsiębiorcy produkujący, importujący lub wprowadzający do obrotu wyroby przeznaczone do stosowania w ruchu zakładu górniczego.

Wyższy Urząd Górniczy

Podejmowanie rozstrzygnięć władczych na wniosek -
przykłady:

- zatwierdzanie planów ruchu (czynnych i likwidowanych) zakładów górniczych oraz zakładów wykonujących roboty geologiczne, a także dodatków do tych planów;
- stwierdzanie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego;
- nadawanie uprawnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego;
- zatwierdzanie programów szkolenia niektórych osób zatrudnionych w ruchu zakładu górniczego;
- wyrażanie zgody na powierzenie podmiotowi zawodowo trudniącemu się wykonywaniem czynności ratownictwa górniczego, przez przedsiębiorcę, czynności w zakresie ratownictwa górniczego.

Wyższy Urząd Górniczy

Podejmowanie rozstrzygnięć władczych na wniosek – przykłady (cd.):

- wydawanie zezwoleń na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym obiektów, maszyn i urządzeń, określonych w przepisach wydanych przez Ministra Gospodarki;
- wydawanie pozwoleń na nabywanie, przechowywanie i używanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (wyłącznie ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego – Dz. U. Nr 117, poz. 1007, z późn. zm.);
- wydawanie pozwoleń na przechowywanie i używanie sprzętu strzałowego w zakładach górniczych;
- dopuszczanie (Prezes WUG) niektórych wyrobów do stosowania w zakładach górniczych;
- udzielanie (Prezes WUG) zezwoleń na odstępstwo od określonych wymagań przewidzianych w niektórych przepisach wydanych przez Ministra Gospodarki.

Wyższy Urząd Górniczy

Podejmowanie rozstrzygnięć władczych
na wniosek innego organu:

Obecnie takie przypadki (np. uzgadnianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego) określają odrębne ustawy.

Zrezygnowano m.in. z:

- uzgadniania z Prezesem WUG granic obszaru i terenu górniczego;
- uzgadniania z dyrektorem okręgowego urzędu górniczego koncesji udzielanej przez starostę oraz decyzji ustalającej zakres i sposób wykonania obowiązków dotychczasowego przedsiębiorcy, dotyczących ochrony środowiska i likwidacji zakładu górniczego (wydawanej w przypadku cofnięcia koncesji, jej wygaśnięcia lub utraty jej mocy, bez względu na przyczynę);
- opiniowania przez dyrektora okręgowego urzędu górniczego projektów zagospodarowania złóż oraz dodatków do tych projektów.

Podjęmowanie rozstrzygnięć władczych z urzędu - przykłady:

- nakazywanie (także właściwość Prezesa WUG) usunięcia nieprawidłowości powstałych wskutek naruszenia przepisów stosowanych w ruchu zakładu górniczego lub warunków określonych w planie ruchu zakładu górniczego, a w przypadku działalności prowadzonej na podstawie koncesji udzielonej przez starostę – warunków dotyczących ruchu zakładu górniczego, określonych w tej koncesji (**znaczące rozszerzenie przypadków, w których taka decyzja może zostać wydana – np. naruszenie przepisów prawa pracy – bhp, naruszenie planu ruchu**);
- w przypadku bezpośredniego zagrożenia dla zakładu górniczego, jego pracowników, bezpieczeństwa powszechnego lub środowiska – wstrzymanie (także właściwość Prezesa WUG) w całości lub w części ruchu tego zakładu lub jego urządzeń i określenie warunków wznowienia ruchu tego zakładu lub urządzeń (**zatem będą już one znane przedsiębiorcy w momencie doręczenia decyzji; podkreślenie czasowego charakteru wstrzymania**).

Wyższy Urząd Górniczy

Podjęcie rozstrzygnięć władczych z urzędu - przykłady:

- nakazywanie podjęcia niezbędnych środków profilaktycznych, w tym skierowania określonego zagadnienia do rozpatrzenia przez komisję do opiniowania stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie oraz stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych (**podkreślenie eksperckiego charakteru niektórych organów opiniodawczych i doradczych Prezesa WUG**);
- nakazywanie dokonania określonych czynności, niezbędnych dla zapewnienia prawidłowego prowadzenia ruchu zakładu górniczego, innych niż środki profilaktyczne („**dopełnienie**” **obszarów władczej ingerencji; np. nakaz zapoznania pracowników zakładu górniczego z przyczynami i okolicznościami wypadku albo innego zdarzenia**).

Wyższy Urząd Górniczy

Podjęmowanie rozstrzygnięć władczych z urzędu – przykłady (cd.):

- nakazywanie przedsiębiorcy sprawdzenia prawidłowości stosowanych lub przewidzianych przez przedsiębiorcę do stosowania rozwiązań (wszelkich: technicznych, organizacyjnych lub innych) lub dokonania pomiarów służących ocenie stanu bezpieczeństwa w zakładzie górniczym oraz ocenie stanu bezpieczeństwa powszechnego lub środowiska w związku z ruchem zakładu górniczego, w tym w sposób określony przez organ nadzoru górniczego (koszty zasadniczo obciążają przedsiębiorcę);
- określenie, w przypadkach uzasadnionych wysokim poziomem zagrożenia naturalnego, sposobu zabudowania w zakładzie górniczym (na koszt przedsiębiorcy) urządzeń stacjonarnych do dokonywania tych pomiarów.

Wyższy Urząd Górniczy

Podejmowanie rozstrzygnięć władczych z urzędu
– przykłady (cd. – Prezes WUG):

- Prezes WUG może orzec, w drodze decyzji, w stosunku do osoby, która niektóre czynności w zakresie górnictwa lub ratownictwa górniczego wykonuje z rażącym niedbalstwem, z naruszeniem ustawy lub rażącym naruszeniem wydanych na jej podstawie przepisów, zakaz ich wykonywania, na okres do 2 lat (**zmiana organu właściwego; rozszerzono taką możliwość o osoby wykonujące czynności specjalistyczne w ruchu zakładu górniczego, nie pomijając m.in. osób dozoru ruchu, którym nie będą już stwierdzane kwalifikacje**).
- Prezes WUG może niezwłocznie cofnąć, w drodze decyzji, uprawnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego, w przypadku wykonywania przez rzeczoznawcę do spraw ruchu zakładu górniczego czynności w zakresie, w którym nadano uprawnienia, z rażącym niedbalstwem, z rażącym naruszeniem ustawy lub wydanych na jej podstawie przepisów, lub utraty wymagań niezbędnych do uzyskania uprawnień (**nowa kompetencja**).

Wyższy Urząd Górniczy

Podjęmowanie rozstrzygnięć władczych z urzędu – przykłady (cd. – Prezes WUG – nowa kompetencja):

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego nakłada, w drodze decyzji, **karę pieniężną na przedsiębiorcę**, który:

- nie dopełnia ciążącego na przedsiębiorcy obowiązku w zakresie np. rozpoznawania zagrożeń związanych z ruchem zakładu górniczego i podejmowania środków zmierzających do zapobiegania i usuwania tych zagrożeń;
- nie wykonuje decyzji organu nadzoru górniczego np. wstrzymującej w całości lub w części ruch zakładu górniczego lub jego urządzeń, ze względu na bezpośrednie zagrożenie dla zakładu górniczego, jego pracowników, bezpieczeństwa powszechnego lub środowiska, oraz określającej warunki wznowienia ruchu tego zakładu lub urządzeń.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego nakłada, w drodze decyzji, **karę pieniężną na kierownika ruchu zakładu górniczego**, który m.in.:

- nie dopełnia ciążącego na przedsiębiorcy obowiązku w zakresie np. prowadzenia ewidencji osób przebywających w zakładzie górniczym;
- dopuszcza do wykonywania czynności w ruchu zakładu górniczego w sposób mogący wywołać niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia człowieka lub tego ruchu;
- dopuszcza do wykonywania czynności w ruchu zakładu górniczego osoby, które nie posiadają wymaganych do tego kwalifikacji.

Ustalając wysokość kary pieniężnej, Prezes Wyższego Urzędu Górniczego uwzględnia zakres naruszenia, dotychczasową działalność podmiotu oraz jego możliwości finansowe. Kwoty ściągnięte z tytułu kary pieniężnej stanowią dochód budżetu państwa.

Wyższy Urząd Górniczy

Podjęmowanie rozstrzygnięć władczych z urzędu – przykłady (cd.):

- Nowe kompetencje:
W przypadku stwierdzenia wykonywania działalności bez wymaganej koncesji właściwy organ nadzoru górniczego, w drodze decyzji, nakazuje wstrzymanie działalności. Kopię tej decyzji niezwłocznie przekazuje się staroście albo (w ściśle określonych przypadkach) Ministrowi Środowiska.
W przypadku naruszenia wymagań dotyczących możliwości wydobywania piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopalnią, właściwy organ nadzoru górniczego, w drodze decyzji, nakazuje wstrzymanie wydobywania kopaliny; kopię tej decyzji niezwłocznie przekazuje się staroście.
- Odmienna formuła działania w przypadku stwierdzenia, że działalność regulowana ustawą jest wykonywana bez zatwierdzonego projektu robót geologicznych lub bez przedłożonego projektu robót geologicznych, który nie podlega zatwierdzeniu, lub z naruszeniem warunków określonych w koncesji lub projekcie robót geologicznych: wtedy organ nadzoru górniczego jedynie niezwłocznie zawiadamia właściwy organ administracji geologicznej.

Wyższy Urząd Górniczy

Działania o charakterze eksperckim, promocyjnym i informacyjnym (Prezes WUG) – przykłady:

- inicjowanie prac naukowo-badawczych oraz inicjowanie i podejmowanie przedsięwzięć w zakresie poprawy bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia w górnictwie, wdrożenia postępu technicznego w dziedzinie górnictwa, racjonalnej gospodarki złożami kopalin oraz ograniczenia uciążliwości oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko;
- prowadzenie działalności promocyjnej i informacyjnej w zakresie związanym z zadaniami organów nadzoru górniczego;
- przedkładanie właściwym organom informacji, opinii i wniosków w dziedzinie stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie, stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych, stanu ratownictwa górniczego oraz innych zagadnień związanych z prowadzeniem ruchu zakładów górniczych.

Wyższy Urząd Górniczy

Zarządzanie informacją i administrowanie danymi –
przykłady:

- (Prezes WUG) gromadzenie i archiwizowanie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych oraz udostępnianie jej, na zasadach i w sposób określony w odrębnych przepisach (o dostępie do informacji o środowisku);
- przyjmowanie informacji od kierowników ruchu zakładów górniczych o każdym wypadku śmiertelnym, ciężkim lub zbiorowym, zgonie naturalnym, jak również o związanych z ruchem zakładu górniczego niebezpiecznych zdarzeniach, stwarzających zagrożenie życia, zdrowia ludzkiego lub bezpieczeństwa powszechnego, a także o każdym innym wypadku zaistniałym w zakładzie górniczym.

Stanowienie norm

- Prezes WUG nie jest organem uprawnionym do stanowienia przepisów powszechnie obowiązujących (np. rozporządzeń).
- Dopuszczalne jest jednak udzielenie mu upoważnienia do opracowania projektów aktów zawierających takie przepisy oraz uzgodnienia tych projektów.
- Akty wewnętrzne nie mogą ingerować w prawa i kreować obowiązków m.in. przedsiębiorców.
- Celem aktów wewnętrznych wydawanych przez Prezesa WUG jest uporządkowanie działalności organów nadzoru górniczego, zapewnienie skuteczności ich działań oraz przejrzystości ich funkcjonowania.

Wyższy Urząd Górniczy

Relacje między Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego a pozostałymi organami nadzoru górniczego:

- formuła podległości;
- sprawowanie nadzoru nad działalnością dyrektorów OUG i SUG;
- przeprowadzanie kontroli OUG i SUG (ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej; Dz. U. Nr 185, poz. 1092);
- ustalanie kierunków i wytycznych działania urzędów górniczych;
- wydawanie dyrektorom OUG i SUG poleceń dotyczących podjęcia określonych czynności oraz żądania od nich informacji będących w ich posiadaniu;
- sporządzanie rocznych sprawozdań z działalności urzędów górniczych;
- określanie organizacji wewnętrznej oraz trybu pracy OUG i SUG.

Prawne formy realizacji kompetencji organów nadzoru górniczego w zakresie bezpieczeństwa powszechnego oraz bezpieczeństwa pracy:

- kontrola działalności gospodarczej przedsiębiorcy – rozdział 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447, z późn. zm.);
- kontrola spełniania przez wyroby wprowadzone do obrotu lub oddane do użytku zasadniczych lub innych wymagań (Prezes WUG jako organ wyspecjalizowany) – rozdział 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności;
- ustalanie stanu faktycznego i przyczyn niebezpiecznego zdarzenia, zaistnienia wypadku lub zaistnienia zgonu naturalnego w ruchu zakładu górniczego (jeżeli wymaga tego waga lub zawłość sprawy, w szczególności w przypadku zaistnienia wypadku zbiorowego, katastrofy albo niebezpiecznego zdarzenia, czynności te, w całości lub części, może podejmować Prezes Wyższego Urzędu Górniczego);
- w razie potrzeby Prezes Wyższego Urzędu Górniczego powołuje, w drodze zarządzenia, komisję specjalną do zbadania przyczyn i okoliczności wypadku zbiorowego, katastrofy albo niebezpiecznego zdarzenia, określając skład osobowy komisji i jej zadania.

Prawne formy realizacji kompetencji organów nadzoru górniczego w zakresie bezpieczeństwa powszechnego oraz bezpieczeństwa pracy (cd.):

- nakładanie grzywien w drodze mandatu karnego (także pracownicy WUG – trwają prace legislacyjne) – ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. — Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 848, z późn. zm.);
- prowadzenie czynności wyjaśniających oraz kierowanie wniosków o ukaranie do sądów rejonowych — Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia;
- prowadzenie postępowań administracyjnych – Kodeks postępowania administracyjnego, Prawo geologiczne i górnicze oraz inne ustawy;
- działalność informacyjna – Prawo geologiczne i górnicze oraz inne ustawy.

Akty normatywne przewidziane do wydania na podstawie nowego Pgg (część „górnicza”) – stan prac

- ❑ Projekt rozporządzenia Ministra Środowiska przewidzianego do wydania na podstawie art. 2 ust. 2: w sprawie określenia zlikwidowanych podziemnych zakładów górniczych, w wyrobiskach których do prowadzenia w nich robót stosuje się odpowiednio przepisy ustawy – Prawo geologiczne i górnicze (konsultacje społeczne, termin zgłaszania uwag: 26 sierpnia 2011 r.; następnie uzgodnienia międzyresortowe)
- ❑ Projekt rozporządzenia Ministra Środowiska przewidzianego do wydania na podstawie art. 69 ust. 1 pkt 2–5: w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego (konsultacje społeczne, termin zgłaszania uwag: 26 sierpnia 2011 r.; następnie uzgodnienia międzyresortowe)
- ❑ Projekt rozporządzenia Ministra Środowiska przewidzianego do wydania na podstawie art. 110: w sprawie planów ruchu zakładów górniczych (konsultacje społeczne, termin zgłaszania uwag: 26 sierpnia 2011 r.; następnie uzgodnienia międzyresortowe)
- ❑ Projekt rozporządzenia Rady Ministrów przewidzianego do wydania na podstawie art. 113 ust. 15: w sprawie wyrobów dopuszczanych do stosowania w zakładach górniczych (zakończono prace w WUG; planowane przyjęcie przez kierownictwo resortu środowiska: 21 września 2011 r.; następnie konsultacje społeczne, a potem uzgodnienia międzyresortowe oraz notyfikacja)
- ❑ Projekt rozporządzenia Ministra Środowiska przewidzianego do wydania na podstawie art. 116 ust. 7: w sprawie dokumentacji mierniczo-geologicznej (konsultacje społeczne, termin zgłaszania uwag: 26 sierpnia 2011 r.; następnie uzgodnienia międzyresortowe)
- ❑ Projekt rozporządzenia Ministra Środowiska przewidzianego do wydania na podstawie art. 118 ust. 4: w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych (konsultacje społeczne, termin zgłaszania uwag: 26 sierpnia 2011 r.; następnie uzgodnienia międzyresortowe)

Akty normatywne przewidziane do wydania na podstawie nowego Pgg (część „górnicza”) – stan prac

- ❑ Projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki przewidzianego do wydania na podstawie art. 120 ust. 1: w sprawie prowadzenia ruchu podziemnych zakładów górniczych (rozpoczęto prace)
- ❑ Projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki przewidzianego do wydania na podstawie art. 120 ust. 1: w sprawie prowadzenia ruchu odkrywkowych zakładów górniczych (rozpoczęto prace)
- ❑ Projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki przewidzianego do wydania na podstawie art. 120 ust. 1: w sprawie prowadzenia ruchu zakładów górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi (rozpoczęto prace)
- ❑ Projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki przewidzianego do wydania na podstawie art. 120 ust. 2: w sprawie przechowywania i używania środków strzałowych i sprzętu strzałowego w ruchu zakładu górniczego (rozpoczęto prace)
- ❑ Projekt rozporządzenia Ministra Gospodarki przewidzianego do wydania na podstawie art. 124: w sprawie ratownictwa górniczego (rozpoczęto prace)

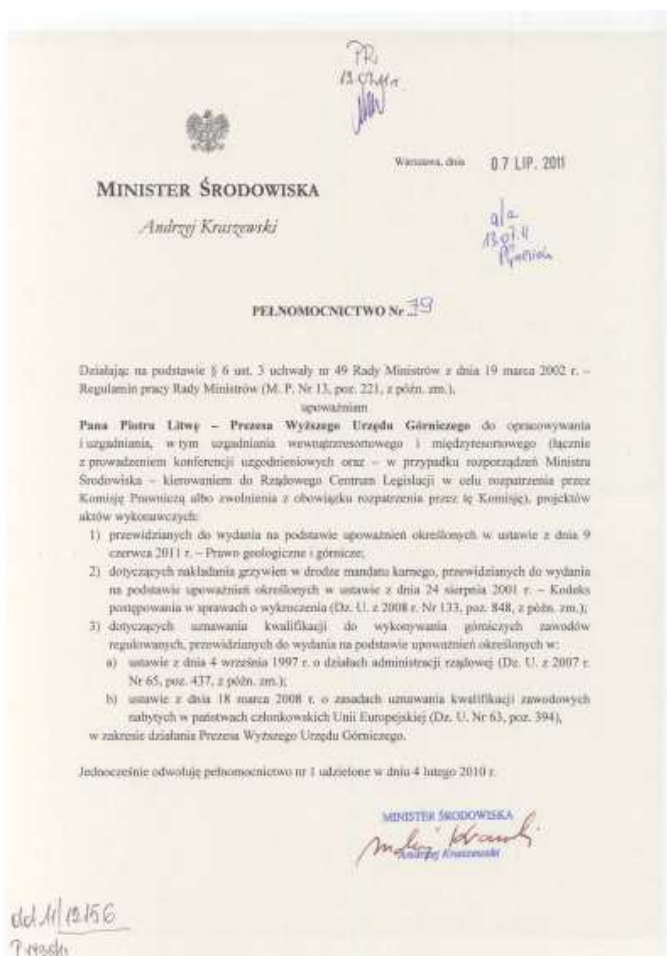
Akty normatywne przewidziane do wydania na podstawie nowego Pgg (część „górnicza”) – stan prac

- ❑ Projekt zarządzenia Ministra Środowiska przewidzianego do wydania na podstawie art. 166 ust. 4: w sprawie nadania statutu Wyższemu Urzędowi Górniczemu (zarządzenie nr 53 z dnia 13 września 2011 r.)
- ❑ Projekt rozporządzenia Ministra Środowiska przewidzianego do wydania na podstawie art. 167 ust. 7: w sprawie nazw, siedzib i właściwości miejscowej okręgowych urzędów górniczych (konsultacje społeczne, termin zgłaszania uwag: 26 sierpnia 2011 r.; następnie uzgodnienia międzyresortowe)

Bardzo często rozporządzenia będą podpisywane z klauzulą „w porozumieniu” także przez innych ministrów.

Wyższy Urząd Górniczy

Upoważnienie legislacyjne (pełnomocnictwo) dla Prezesa WUG

Wyższy Urząd Górniczy

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Przemysław Grzesiok
(eu@wug.gov.pl)